

DODL OG OBERHOLLENZER

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

7. juni 2005 *

I sag C-543/03,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Oberlandesgericht Innsbruck (Østrig) ved afgørelse af 16. december 2003, indgået til Domstolen den 29. december 2003, i sagen:

Christine Dodl,

Petra Oberhollenzer

mod

Tiroler Gebietskrankenkasse,

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene, P. Jann, C.W.A. Timmermans og A. Rosas samt dommerne C. Gulmann, J.-P. Puissechet, K. Schiemann (refererende dommer), J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, U. Lõhmus, E. Levits og A. Ó Caoimh,

generaladvokat: L.A. Geelhoed

justitssekretær: ekspeditionssekretær K. Sztranc,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. december 2004,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Christine Dodl og Petra Oberhollenzer ved Rechtsanwalt J. Hobmeier

— Tiroler Gebietskrankenkasse ved A. Bramböck, som befuldmægtiget

- den østrigske regering ved H. Dossi, E. Riedl og G. Hesse, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwältin S. Holzmann

- den tyske regering ved W.-D. Plessing og A. Tiemann, som befuldmægtigede

- den finske regering ved A. Guimaraes-Purokoski, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved D. Martin, H. Kreppel og B. Martenczuk, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. februar 2005,

afsagt følgende

Dom

¹ Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af fællesskabsbestemmelserne om samordning af de sociale sikringsordninger. Den tager navnlig

sigte på Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1386/2001 af 5. juni 2001 (EFT L 187, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«), samt Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149), som ændret og ajourført ved Kommissionens forordning (EF) nr. 410/2002 af 27. februar 2002 (EFT L 62, s. 17, herefter »forordning nr. 574/72«).

- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en retssag mellem Christine Dodl og Petra Oberhollenzer og Tiroler Gebietskrankenkasse vedrørende sidstnævntes afslag på at udbetale børnepasningsydelse.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

Forordning nr. 1408/71

- 3 Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 bestemmer:

»Denne forordning finder anvendelse på arbejdstagere [og] selvstændige erhvervsdrivende [...], som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater [...] samt på deres familiemedlemmer og efterladte.«

4 Samme forordnings artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Denne forordning finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, der vedrører:

[...]

h) familieydelse.«

5 Ifølge samme forordnings artikel 13:

»1. [...] er de personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2. [...]

- a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område [...]

[...]«

- 6 Artikel 73 i forordning nr. 1408/71 om arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, hvis familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, bestemmer:

»En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er omfattet af en medlemsstats lovgivning, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosiddende på en anden medlemsstats område, ret til familieydelse efter lovgivningen i førstnævnte stat, som om de pågældende var bosiddende på dennes område [...]«

- 7 Samme forordnings artikel 76, stk. 1, som fastsætter prioritetsregler i tilfælde af samtidig ret til familieydelse i medfør af lovgivningen i den kompetente stat og i medfør af lovgivningen i den medlemsstat, hvor familiemedlemmerne er bosat, bestemmer:

»Når der i medfør af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område familiemedlemmerne er bosat, kan udbetales familieydelse, stilles retten til

familieydelse, der i medfør af lovgivningen i en anden medlemsstat i samme periode kan udbetales til det samme familiemedlem som følge af udøvelse af erhvervsvirksomhed, i påkommende tilfælde i overensstemmelse med artikel 73 eller 74, i bero i et omfang svarende til det beløb, der er fastsat i lovgivningen i førstnævnte medlemsstat.«

Forordning nr. 574/72

- 8 Artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 574/72, som fastsætter de regler, der finder anvendelse på arbejdstagere og på selvstændige erhvervsdrivende i tilfælde af samtidig ret til familieydelse, bestemmer:
- »a) Retten til familieydelse eller børnetilskud i henhold til en medlemsstats lovgivning, hvorefter erhvervelse af ret til disse ydelser eller tilskud ikke er betinget af forsikring eller af lønnet eller selvstændig beskæftigelse, suspenderes, når der i den samme periode og for det samme familiemedlem består ret til ydelser enten i henhold til en anden medlemsstats nationale lovgivning alene eller i henhold til forordningens artikel 73, 74, 77 eller 78, med indtil et beløb svarende til disse ydelser.
  - b) Hvis der imidlertid udøves erhvervsmæssig beskæftigelse på den første medlemsstats område
    - i) af den person, der har ret til familieydelse, eller af den person, som ydelserne udbetales til, for så vidt angår de ydelser, der består ret til enten i

henhold til en anden medlemsstats nationale lovgivning alene eller i henhold til forordningens artikel 73 eller 74, suspenderes dog retten til de familieydelser, der ydes enten i henhold til denne anden medlemsstats nationale lovgivning alene eller i henhold til disse artikler, med indtil et beløb svarende til de familieydelser, der er fastsat i lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område familiemedlemmet er bosat. Ydelser, som udbetales af den medlemsstat, på hvis område familiemedlemmet er bosat, afholdes af denne stat

ii) [...]«

De nationale bestemmelser

Den østrigske lovgivning

- 9 § 2, stk. 1, i Familienlastenausgleichsgesetz (lov om udligning af forsørgerbyrder) af 24. oktober 1967 (BGBl. I, 376/1967) i den ændrede affattelse, som finder anvendelse i hovedsagen, bestemmer:

»Personer, der har bopæl eller sædvanligt ophold i forbundsrepublikken, har krav på børnetilskud [Familienbeihilfe] [...]«

- 10 § 2 i Kinderbetreuungsgeldgesetz (lov om ydelse for pasning af børn) af 8. august 2001 (BGBl. I, 103/2001), som trådte i kraft den 1. januar 2002, bestemmer:

»1. En af forældrene [...] til et barn [...] har ret til børnepasningsydelse [Kinderbetreuungsgeld], såfremt

- 1) barnet giver ret til børnetilskud [Familienbeihilfe] i henhold til Familienlastenausgleichgesetz, eller, hvis denne ret ikke består, såfremt den pågældende er berettiget til en tilsvarende udenlandsk ydelse

- 2) den pågældende har fælles bopæl med barnet, og

- 3) den pågældendes samlede indkomst (§ 8) i kalenderåret ikke overstiger et maksimumsbeløb på 14 600,00 EUR.

[...]

4. Det er udelukket, at begge forældre samtidig oppebærer børnepasningsydelse [Kinderbetreuungsgeld] for et barn.«

Den tyske lovgivning

¹¹ § 1 i Bundeserziehungsgeldgesetz (lov om tilkendelse af børnepasningsorlov og -ydelse) af 7. december 2001 (BGBl I, nr. 65) bestemmer følgende:

»1. Enhver, der

1. har bopæl eller sædvanligt ophold i Tyskland

2. hvis husstand omfatter et barn, der skal forsørges

3. som drager omsorg for barnet og dets opdragelse

4. som ikke udøver beskæftigelse, eller ikke udøver beskæftigelse på fuld tid, er berettiget til børnepasningsydelse.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 De to sagsøgere i hovedsagen, Christine Dodl og Petra Oberhollenzer, er østrigske statsborgere, som arbejder i Østrig, men har bopæl i Tyskland. De bor med henholdsvis mand og samlever, som begge er tyske statsborgere, der arbejder på fuld tid i Tyskland.
- 13 Christine Dodls ansættelsesforhold var suspenderet fra den 21. juni 2002 til den 7. oktober 2002, fordi hun den 21. april 2002 havde født en søn.
- 14 Petra Oberhollenzer fødte en søn den 10. september 2002, hvorfor hendes ansættelsesforhold var suspenderet fra den 8. november 2002 til den 9. september 2004.
- 15 Christine Dodls mand og Petra Oberhollenzers samlever modtog som fædre familieydelse i Tyskland, som svarer til de østrigske familieydelse, men de

havde ikke ret til den tyske børnepasningsydelse, fordi de havde beskæftigelse på fuld tid.

- 16 Sagsøgerne i hovedsagen fik afslag på de i Tyskland indgivne ansøgninger om børnepasningsydelse, for Christine Dodds vedkommende ved afgørelse truffet den 13. maj 2003 af Amt für Versorgung und Familienförderung München I (kontoret for forsørgelse og støtte til familier i München I), og for Petra Oberhollenzer ved afgørelser truffet henholdsvis den 14. november 2002 og den 22. april 2003 af Amt für Versorgung und Familienförderung Augsburg (kontoret for forsørgelse og støtte til familier i Augsburg). De tyske myndigheder anførte som begrundelse, at Republikken Østrig havde kompetence med hensyn til udbetaling af de ansøgte ydelser. I Christine Dodds tilfælde blev det også gjort gældende, at den i tysk ret fastsatte indkomstgrænse var overskredet.
- 17 Sagsøgerne ansøgte også om at få tilkendt børnepasningsydelse i Østrig.
- 18 Ved afgørelser truffet henholdsvis den 28. april og den 5. juni 2003 af Tiroler Gebietskrankenkasse i henhold til artikel 73, 75 og 76 i forordning nr. 1408/71, sammenholdt med artikel 10, stk. 1, litra b), i forordning nr. 574/72, fik de afslag på ansøgningerne herom.
- 19 Sagsøgerne i hovedsagen anlagde søgsmål til prøvelse af disse afgørelser ved Landesgericht Innsbruck, idet de nedlagde påstand om, at Tiroler Gebietskrankenkasse skulle tilpligtes at yde dem børnepasningsydelse med det ved lov fastsatte

beløb fra den 1. juli 2002 for Christine Dodls vedkommende og fra den 30. september 2002 for Petra Oberhollenzers vedkommende. Til støtte for deres påstande gjorde de gældende, at beskæftigelsesstatsprincippet burde have fundet anvendelse, hvortil Tiroler Gebietskrankenkasse indvendte, at bopælsstaten, når der er to beskæftigelsesmedlemsstater, prioritært er forpligtet til at udbetale familieydelse. Republikken Østrig har først pligt til at udbetale en eventuel udligningsydelse i forhold til den østrigske børnepasningsydelse efter tildeling af den tyske børnepasningsydelse.

20 Ved domme af henholdsvis 17. juli 2003 og 17. september 2003 gav Landesgericht Innsbruck ikke Christine Dodl og Petra Oberhollenzer medhold i deres påstande. Denne domstol fastslog, at i tilfælde, hvor forældrene arbejder i forskellige medlemsstater, er det den medlemsstat, på hvis område barnet er permanent bosiddende — i dette tilfælde Forbundsrepublikken Tyskland — der prioritært er forpligtet til at udbetale familieydelse. Republikken Østrig havde kun pligt til at udbetale en udligningsydelse, såfremt den tyske ydelse var lavere end den østrigske.

21 Sagsøgerne i hovedsagen appellerede disse domme til Oberlandesgericht Innsbruck. Til støtte for appelsagen gjorde sagsøgerne gældende, at princippet om beskæftigelsesstaten burde finde anvendelse i det omfang, børnepasningsydelsen har til formål at sikre en indtægt for forældre, hvis erhvervsvirksomhed er suspenderet, fordi de afsætter tid til pasning af deres barn og derved står uden indtægt. Christine Dodl og Petra Oberhollenzer påpegede, at på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen var de stadig i et ansættelsesforhold, som blot var suspenderet under deres forældreorlovsperiode.

22 Tiroler Gebietskrankenkasse har bestridt denne argumentation og nedlagt påstand om frifindelse.

23 Efter at have forenet sagerne med henblik på sagernes behandling og afgørelse har Oberlandesgericht Innsbruck besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 73 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 [...], sammenholdt med forordningens artikel 13 i den gældende affattelse, fortolkes således, at den tillige omfatter arbejdstagere, hvis ansættelsesforhold ganske vist består, men ikke begrunder pligt til at yde arbejde og ret til at modtage godtgørelse (forældreorlov), og som ikke udløser socialforsikringspligt ifølge national ret?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende:

Har beskæftigelsesstaten i en sådan situation pligt til at erlægge ydelser, såfremt hverken arbejdstageren eller de af dennes familiemedlemmer, som kunne være

berettigede til en ydelse som den østrigske børnepasningsydelse («Kinderbetreuungsgeld»), navnlig ikke i forældreorlovsperioden havde været bosiddende i beskæftigelsesstaten?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 24 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorvidt sagsøgerne i hovedsagen har fortabt deres status som »arbejdstagere« i forordning nr. 1408/71's forstand som følge af, at deres ansættelsesforhold var suspenderet i en periode, hvorunder de i henhold til østrigsk lovgivning ikke havde pligt til at indbetale socialsikringsbidrag. Den forelæggende ret ønsker mere præcist oplyst, hvilken indvirkning en sådan suspension har på anvendelsen af artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, og følgelig af samme forordnings artikel 73.
- 25 Det fremgår, at det, der primært ligger til grund for den forelæggende rets første spørgsmål, er sagsøgernes risiko for at blive afskåret fra enhver social sikring hvad angår udbetaling af familieydelse, hvis deres ansættelsesforhold ikke var kvalificeret som en ansættelse på grund af suspensionen.

- 26 Samtlige parter, som har indgivet skriftlige indlæg, er enige om, at sagsøgerne, uanset den midlertidige suspension af deres ansættelsesforhold, henhører under begrebet »arbejdstager« i artikel 1, litra a), i forordning nr. 1408/71.
- 27 Det bemærkes, at indholdet af begrebet »arbejdstager« i henhold til fællesskabsretten ikke er entydigt, men afhænger af det retsområde, der er tale om (dom af 12.5.1998, sag C-85/96, Martínez Sala, Sml. I, s. 2691, præmis 31). Domstolen skal derfor henlede opmærksomheden på rækkevidden af begrebet »arbejdstager« som omhandlet i forordning nr. 1408/71.
- 28 Det anføres i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, at forordningen finder anvendelse på arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, samt på deres familiemedlemmer.
- 29 Udtrykkene »arbejdstagere« og »selvstændige erhvervsdrivende« er defineret i artikel 1, litra a), i forordning nr. 1408/71. De betegner enhver person, som er forsikret i henhold til en af de sociale sikringsordninger, der er nævnt i artikel 1, litra a), mod de risici og på de betingelser, som er nævnt i denne bestemmelse (jf. dom af 3.5.1990, sag C-2/89, Kits van Heijningen, Sml. I, s. 1755, præmis 9, og af 11.6.1998, sag C-275/96, Kuusijärvi, Sml. I, s. 3419, præmis 20).

- 30 Heraf følger, at en person har status som »arbejdstager« i forordning nr. 1408/71's forstand, såfremt den pågældende er forsikret, eventuelt blot mod en enkelt risiko, i henhold til en tvungen eller frivillig forsikring som led i en almindelig eller særlig social sikringsordning som omhandlet i forordningens artikel 1, litra a), uanset om der består et arbejdsforhold (Martínez Sala-dommen, præmis 36, og Kuusijärvi-dommen, præmis 21).
- 31 Som generaladvokaten har anført i punkt 12 i forslaget til afgørelse, følger det af Domstolens retspraksis, at det derfor ikke i så høj grad er eksistensen af et arbejdsforhold, som bestemmer, hvorvidt en person fortsat falder inden for det personelle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, men derimod forsikringsforholdet under en social sikringsordning som omhandlet i denne forordnings artikel 1, litra a). Heraf følger, at alene en suspension af de primære forpligtelser i medfør af arbejdsforholdet for en nærmere bestemt periode ikke kan fratage en arbejdstager dennes status som »arbejdstager« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i samme forordnings artikel 73.
- 32 Det fremgår imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at i henhold til østrigsk lovgivning er sagsøgerne i hovedsagen ikke dækket af en fuldstændig forsikring (i form af en syge-, ulykkes- og pensionsforsikring) under forældreorlovsperioden, sådan som det er tilfældet for ansatte på fuld tid. Ifølge oplysningerne fra den forelæggende ret har sagsøgerne derimod alene krav på ydelser i henhold til sygeforsikringen for tiden efter den lovpligtige forsikrings ophør, såfremt visse betingelser er opfyldt. Den forelæggende ret antager således, at sagsøgerne i hovedsagen, under visse betingelser, ville kunne gøre krav på ydelser i henhold til sygeforsikringen.

- 33 Under alle omstændigheder påhviler det den nationale ret at udøve den nødvendige kontrol med henblik på at fastslå, hvorvidt sagsøgerne i hovedsagen under de perioder, da de pågældende ydelser blev begæret, var omfattet af den østrigske socialsikringsordning og følgelig henhørte under begrebet »arbejdstager« som omhandlet i artikel 1, litra a), i forordning nr. 1408/71.
- 34 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at en person har status som »arbejdstager« i forordning nr. 1408/71's forstand, såfremt den pågældende er forsikret, eventuelt blot mod en enkelt risiko, i henhold til en tvungen eller frivillig forsikring som led i en almindelig eller særlig social sikringsordning som omhandlet i samme forordnings artikel 1, litra a), uanset om der består et arbejdsforhold. Det påhviler den nationale ret at udøve den nødvendige kontrol med henblik på at fastslå, hvorvidt sagsøgerne i hovedsagen under de perioder, for hvilke de pågældende ydelser blev begæret, var omfattet af en gren af den østrigske socialsikringsordning og følgelig henhørte under begrebet »arbejdstager« som omhandlet i nævnte artikel 1, litra a).

Det andet spørgsmål

- 35 Såfremt sagsøgerne i hovedsagen henhører under det personelle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, ønsker den forelæggende ret med det andet spørgsmål oplyst, hvilken medlemsstat der prioritært har pligt til at erlægge den pågældende familiedyelse. Dette spørgsmål forudsætter, at Domstolen udtaler sig om relevansen og i givet fald anvendelsen af de såkaldte antikumulationsregler, nemlig i artikel 76 i forordning nr. 1408/71 og artikel 10 i forordning nr. 574/72, i situationer som de foreliggende.

Indlæg for Domstolen

- 36 I indlæggene for Domstolen er der ikke enighed om fortolkningen af forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72 samt om fastlæggelsen af den medlemsstat, der har kompetence til at erlægge ydelserne.
- 37 Tiroler Gebietskrankenkasse har gjort gældende, at eftersom begge forældre har erhvervsmæssig beskæftigelse, den ene i Tyskland og den anden i Østrig, skal der tages hensyn til, at der er to forskellige beskæftigelsesstater. Sammenlægningen af ydelser, som følger heraf, skal ifølge Tiroler Gebietskrankenkasse løses gennem anvendelsen af artikel 76 i forordning nr. 1408/71, som bestemmer, at bopælsmedlemsstaten prioritært er forpligtet og følgelig skal erlægge familieydelserne, idet den anden medlemsstat kun er subsidiært kompetent.
- 38 Den østrigske regering har også anbefalet denne løsning, idet den i overensstemmelse med Domstolens argumentation i dom af 10. oktober 1996, Hoever og Zachow (forenede sager C-245/94 og C-312/94, Sml. I, s. 4895), har præciseret, at fastsættelsen af, hvilket familiemedlem der udløser en ret til ydelser, ikke kan afgøres efter nationale bestemmelser. Der skal snarere tages hensyn til familien som helhed.
- 39 Den tyske regering har fremført to argumenter til støtte for den modsatte opfattelse. Den har for det første gjort gældende, at det princip, den østrigske regering har påberåbt sig, og som er anført i Domstolens dom i Hoever og Zachow-sagen, ikke har relevans i det foreliggende tilfælde på grund af den særlige situation, der lå til

grund for denne dom. Den tilgang, Domstolen fulgte i nævnte sag, burde ifølge den tyske regering være forbeholdt sager, hvor de berørte personer står uden rettigheder i forhold til beskæftigelsesstaten.

- 40 For det andet mener den tyske regering ikke, at antikumulationsreglerne i artikel 76 i forordning nr. 1408/71 og artikel 10 i forordning nr. 574/72 finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, eftersom det ikke drejer sig om samtidig ret til familiedydelser for det samme barn. I de situationer, der ligger til grund for hovedsagen, er der ingen sådan ret for den anden forælder, idet fædrene ikke opfylder betingelserne for ret til ydelser i henhold til tysk ret.
- 41 Den tyske regering har således konkluderet, at det i medfør af artikel 73 i forordning nr. 1408/71 alene påhviler beskæftigelsesstaten, i det foreliggende tilfælde Republikken Østrig, at erlægge familiedydelser, uanset at ydelsesmodtageren og vedkommendes familie ikke har bopæl der.
- 42 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i sit skriftlige indlæg tilsluttet sig denne løsning. Eftersom beskæftigelsesstatsprincippet er det grundlæggende princip i forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72, har Kommissionen gjort gældende, at det kun er, når anvendelsen af dette princip har uacceptable følger — navnlig ved fortabelsen af ret til familiedydelser — at det er nødvendigt at finde en anden løsning.
- 43 Under retsmødet har Kommissionen imidlertid anført, at den har ændret opfattelse til fordel for det synspunkt, at pligten prioritært påhviler bopælsmedlemsstaten, og den har desuden opfordret Domstolen til at tage sagsøgerne i hovedsagens

familiesituation i betragtning. Den bestemmelse, som ifølge Kommissionen regulerer deres situation, er således artikel 10, stk. 1, litra b), i forordning nr. 574/72, som bevirker en suspension af den i artikel 73 i forordning nr. 1408/71 fastsatte ret, når arbejdstagerens ægtefælle udøver erhvervsmæssig beskæftigelse i bopælsmedlemsstaten. En sådan tilgang er fuldt ud i overensstemmelse med dom af 9. december 1992, *McMenamin* (sag C-119/91, Sml. I, s. 6393), som umiddelbart har relevans for sagen.

Domstolens bemærkninger

- 44 Med henblik på at løse problemet vedrørende fortolkningen af forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72, som ligger til grund for den negative kompetencekonflikt i hovedsagen, og for at give den forelæggende ret et fyldestgørende svar skal Domstolen i forbindelse med besvarelsen af det andet spørgsmål henlede opmærksomheden på rækkevidden af artikel 73 i forordning nr. 1408/71, undersøge forholdet mellem denne bestemmelse og antikumulationsreglerne i nævnte forordninger samt fastslå, hvilke af disse bestemmelser der finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- 45 Som det fremgår af ordlyden af artikel 73, tager denne artikel netop sigte på situationen, hvor arbejdstagerens familie er bosiddende i en anden medlemsstat end den kompetente stat, og den sikrer udbetalingen af familieydelse efter den kompetente stats gældende lovgivning, som om arbejdstagerens familie var bosiddende på dennes område.
- 46 Denne bestemmelse har til formål at hindre, at en medlemsstat kan gøre udbetalingen af familieydelse og disses størrelse afhængig af spørgsmålet om,

hvorvidt arbejdstagerens familiemedlemmer har bopæl i ydelsesmedlemsstaten, hvilket vil kunne afholde arbejdstagere i Fællesskabet fra at udøve deres ret til fri bevægelighed (jf. bl.a. Hoefer og Zachow-dommen, præmis 34, og dom af 7.11.2002, sag C-333/00, Maaheimo, Sml. I, s. 10087, præmis 34).

- 47 Artikel 73 i forordning nr. 1408/71 skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i samme forordnings artikel 13, stk. 2, litra a), hvorefter en arbejdstager, der har erhvervsmæssig beskæftigelse på en medlemsstats område, er omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område. I overensstemmelse med formålet med forordning nr. 1408/71, som er at sikre, at der inden for Fællesskabet gives samtlige vandrende arbejdstagere, der er statsborgere i medlemsstaterne, ligebehandling efter de enkelte medlemsstaters lovgivning og ret til sociale sikringsydelse uanset deres arbejds- eller bopælssted, skal disse regler derfor fortolkes ensartet i alle medlemsstaterne uden hensyn til, hvorledes de nationale lovgivninger om erhvervelse af denne ret til familieydelse er udformet (dom af 19.2.1981, sag 104/80, Beeck, Sml. s. 503, præmis 7).
- 48 Det skal derfor fastslås, at sagsøgerne i hovedsagen, som med deres familier er bosiddende i en anden medlemsstat end beskæftigelsesstaten, i henhold til artikel 73, sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71, har ret til familieydelse i sidstnævnte stat i medfør af fællesskabsretten.
- 49 Det skal imidlertid præciseres, at den nævnte artikel 73, om end den er en generel regel, ikke udgør en ubetinget regel. Den ret, som sagsøgerne i hovedsagen — i kraft af at være »arbejdstagere« — har i henhold til artikel 13 og 73 i forordning nr. 1408/71, skal sammenholdes med antikumulationsreglerne i forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72, eftersom der er risiko for, at der opstår en sammenlægning af rettigheder efter bopælsstatens lovgivning og af rettigheder efter beskæftigelsesstatens lovgivning.

- 50 Det fremgår, at dette er tilfældet i den foreliggende sag. Ifølge oplysningerne fra den forelæggende ret udløser fødslen af hvert enkelt barn for sagsøgerne i hovedsagen ret til familieydelse i både Østrig og Tyskland. I Østrig er det moderen, som i kraft af at være arbejdstager i denne stat har ret til børnepasningsydelse under anvendelse af artikel 73 i forordning nr. 1408/71. I Tyskland har en af forældrene i medfør af national lovgivning ret til at modtage børnepasningsydelse med den begrundelse, at denne og barnet er bosiddende dér.
- 51 En situation som den i hovedsagen foreliggende kan give anledning til udligning med for stort et beløb af en families udgifter og skal følgelig behandles i lyset af antikumulationsbestemmelserne, nemlig artikel 76 i forordning nr. 1408/71 og artikel 10 i forordning nr. 574/72.
- 52 Det skal i den angivne rækkefølge gennemgås, hvilke situationer disse bestemmelser tilsigter at regulere.
- 53 Det fremgår af ordlyden af artikel 76 i forordning nr. 1408/71, at denne bestemmelse tilsigter at løse problemet med sammenlægning af rettigheder til familieydelse dels i medfør af samme forordnings artikel 73, dels i medfør af den nationale lovgivning i den bopælsstat, hvor de familiemedlemmer, som giver ret til familieydelse i kraft af deres erhvervs-mæssige beskæftigelse, har bopæl. Det er ubestridt, at nævnte artikel 76 ikke er relevant i det foreliggende tilfælde, eftersom tysk lovgivning giver ret til familieydelse på betingelse af, at ydelsesmodtageren er bosiddende i Tyskland og ikke udøver beskæftigelse eller ikke udøver beskæftigelse på fuld tid.
- 54 Derimod finder artikel 10 i forordning nr. 574/72 anvendelse, når der er en risiko for en sammenlægning af rettigheder i henhold til artikel 73 i forordning nr. 1408/71 og

af en ret til at modtage familieydelser i henhold til bopælsstatens nationale lovgivning, og denne ret ikke er underlagt en sådan betingelse om erhvervsmæssig beskæftigelse.

- 55 Heraf følger, at artikel 10 i forordning nr. 574/72 er den antikumulationsbestemmelse, som er den relevante i det foreliggende tilfælde. Både den situation, at kun én af forældrene udøver erhvervsmæssig beskæftigelse, og den situation, at begge forældre udøver erhvervsmæssig beskæftigelse, er nemlig omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.
- 56 Den nævnte forordnings artikel 10, stk. 1, litra a), bestemmer bl.a., at når der består ret til familieydelser i barnets bopælsstat, suspenderes disse rettigheder — uanset betingelser om forsikring eller beskæftigelse — når ydelserne består i henhold til artikel 73 i forordning nr. 1408/71.
- 57 Hvis der i barnets bopælsstat udøves erhvervsmæssig beskæftigelse af den person, der har ret til familieydelser, eller af den person, som ydelserne udbetales til, bestemmer artikel 10, stk. 1, litra b), nr. i), i forordning nr. 574/72, at retten til familieydelserne, som i beskæftigelsesstaten består i medfør af artikel 73 i forordning nr. 1408/71, suspenderes.
- 58 I McMenamain-dommens præmis 24 og 25 klarlagde Domstolen indholdet af det omskrivende udtryk »den person, der er berettiget til familieydelser eller børnetil-

skud, eller den person, til hvilken de udbetales«. Domstolen fastslog, at det skulle forstås som omfattende ikke blot ægtefællen, men bl.a. tillige den person, der ikke eller ikke længere er gift med den person, som er berettiget til de i artikel 73 i forordning nr. 1408/71 omhandlede tilskud, eller vedkommende selv, når den samtidige ret til børnetilskud skyldes, at denne person ligeledes arbejder i bopælsstaten. Videre fastslog Domstolen, at lovgiver har foretrukket at fastlægge denne personkreds på grundlag af deres fælles træk, nemlig at de er berettigede til børnetilskud i bopælsmedlemsstaten, i stedet for at foretage en udtømmende opregning.

59 Domstolen fastslog herefter, at erhvervmæssig beskæftigelse, der udøves af en person, som tager sig af børn, herunder særligt ægtefællen til den berettigede ifølge artikel 73 i forordning nr. 1408/71, og som finder sted i børnenes bopælsstat, i medfør af artikel 10 i forordning nr. 574/72 bevirker suspension af retten til de tilskud, der er omhandlet i artikel 73, med et beløb svarende til de tilskud af samme art, som faktisk udbetales af bopælsmedlemsstaten, hvilket gælder, uanset hvem der er direkte berettiget til børnetilskud ifølge nævnte stats lovgivning (McMenamin-dommen, præmis 27).

60 Denne fortolkning af artikel 10, stk. 1, litra b), nr. i), i forordning nr. 574/72 kan direkte anvendes på situationer som de i hovedsagen omhandlede, når henses til Christine Dodls ægtefælles og Petra Oberhollenzers samlevers udøvelse af erhvervmæssige beskæftigelse i bopælsmedlemsstaten. Følgelig er det nævnte stat, i det foreliggende tilfælde Forbundsrepublikken Tyskland, som skal erlægge de pågældende familiegeldelser.

61 I modsætning til det, den tyske regering har gjort gældende, skal det tilføjes, at det er uden relevans for anvendelsen af artikel 10, stk. 1, litra b), nr. i), i forordning

nr. 574/72, at børnenes fædre på grund af deres erhvervsmæssige beskæftigelse, som udøves på fuld tid, ikke opfylder betingelserne, der giver ret til ydelserne i henhold til tysk lovgivning.

- 62 Det er ikke påkrævet for anvendelsen af denne artikel, og for at der vendes om på prioritetsreglerne, således at bopælsmedlemsstaten er prioritært forpligtet, at den erhvervsmæssige beskæftigelse udøves af den person, som har et personligt krav på familieydelser. Det er tilstrækkeligt, at en af forældrene, i det foreliggende tilfælde moderen, har krav på ydelserne i nævnte stat.
- 63 Det skal imidlertid påpeges, at i det tilfælde, som den forelæggende ret har nævnt, hvor Christine Dodl ikke har ret til den tyske børnepasningsydelse med den begrundelse, at den i tysk lovgivning fastsatte indkomstgrænse er blevet overskredet, og at hendes ægtefælle heller ikke er berettiget, fordi han udøver erhvervsmæssig beskæftigelse på fuld tid, reguleres Christine Dodls situation kun af artikel 73 i forordning nr. 1408/71, uden at der er grund til at gøre brug af antikumulationsreglerne, som er fastsat i denne forordning og i forordning nr. 574/72.
- 64 Det andet præjudicielle spørgsmål bør besvares med, at når både lovgivningen i beskæftigelsesmedlemsstaten og lovgivningen i en arbejdstagers bopælsmedlemsstat giver ret til familieydelser til det samme familiemedlem og for den samme periode, er den medlemsstat, som skal erlægge disse ydelser, i princippet i medfør af artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 beskæftigelsesmedlemsstaten. Når imidlertid en person, som tager sig af børn, herunder særlig arbejdstagerens

ægtefælle eller samlever, udøver erhvervsmæssig beskæftigelse i bopælsmedlemsstaten, skal familiedydelserne i henhold til samme forordnings artikel 10, stk. 1, litra b), nr. i), erlægges af denne medlemsstat, uanset hvem der ifølge denne stats lovgivning er direkte berettiget til disse ydelser. I dette tilfælde suspenderes beskæftigelsesmedlemsstatens udbetaling af familiedydelserne med et beløb svarende til familiedydelserne i henhold til bopælsmedlemsstatens lovgivning.

Sagens omkostninger

- 65 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

- 1) **En person har status som »arbejdstager« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1386/2001 af 5. juni 2001, såfremt den pågældende er forsikret, eventuelt blot mod en enkelt risiko, i henhold til en tvungen eller frivillig forsikring som led i en almindelig eller særlig social sikringsord-**

ning som omhandlet i samme forordnings artikel 1, litra a), uanset om der består et arbejdsforhold. Det påhviler den nationale ret at udøve den nødvendige kontrol med henblik på at fastslå, hvorvidt sagsøgerne i hovedsagen under de perioder, for hvilke de pågældende ydelser blev begæret, var omfattet af en gren af den østrigske socialsikringsordning og følgelig henhørte under begrebet »arbejdstager« som omhandlet i nævnte artikel 1, litra a).

- 2) Når både lovgivningen i beskæftigelsesmedlemsstaten og lovgivningen i en arbejdstagers bopælsmedlemsstat giver ret til familieydelser til det samme familiemedlem og for den samme periode, er den medlemsstat, som skal erlægge disse ydelser, i princippet i medfør af artikel 10, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved Kommissionens forordning (EF) nr. 410/2002 af 27. februar 2002, beskæftigelsesmedlemsstaten.

Når imidlertid en person, som tager sig af børn, herunder særlig arbejdstagerens ægtefælle eller samlever, udøver erhvervsmæssig beskæftigelse i bopælsmedlemsstaten, skal familieydelserne i henhold til artikel 10, stk. 1, litra b), nr. i), i forordning nr. 574/72, som ændret ved forordning nr. 410/2002, erlægges af denne medlemsstat, uanset hvem der ifølge denne stats lovgivning er direkte berettiget til disse ydelser. I dette tilfælde suspenderes beskæftigelsesmedlemsstatens udbetaling af familieydelserne med et beløb svarende til familieydelserne i henhold til bopælsmedlemsstatens lovgivning.

Underskrifter